

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 375/2020-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. augusta 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], t. č. Ústav na výkon väzby a Ústav na výkon trestu odňatia slobody [REDAKČIA], zastúpeného advokátom JUDr. Jurajom Gavalcom, advokátska kancelária, Teodora Tekela 23, Trnava, vo veci namietaného porušenia čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tost 16/2020 a jeho uznesením zo 16. apríla 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Argumentácia ústavnej sťažnosti

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. júna 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], t. č. Ústav na výkon väzby a Ústav na výkon trestu odňatia slobody [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tost 16/2020 a jeho uznesením zo 16. apríla 2020.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že uznesením Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „špecializovaný súd“) sp. zn. 4 Tp 9/2020 z 10. apríla 2020 bol sťažovateľ prepustený zo zadržania.

3. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Tost 16/2020 zo 16. apríla 2019 (správne má byť zrejme 2020, pozn.) bolo uznesenie špecializovaného súdu zrušené a sťažovateľ bol vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku.

4. Sťažovateľ je trestne stíhaný na základe uznesenia vyšetrovateľa z 22. marca 2018 a ďalších uznesení pre obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1 a 2 písm. c) v spojení s § 138 písm. i) Trestného zákona, ako aj za iné trestné činy, pričom z uznesenia súčasne vyplýva, že sťažovateľovi bolo toto obvinenie vznesené v dobe, keď dovedy podľa § 205 Trestného poriadku bolo vznesenie obvinenia dočasne odložené a došlo k nemu na základe trestného stíhania, pre ktoré bol vzatý do väzby uznesením Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 4 Tp 15/2018 z 8. marca 2018. K vzatiu sťažovateľa do väzby došlo teda nie v súvislosti s obvinením vyplývajúcim z uznesenia vyšetrovateľa z 22. marca 2018, ale uznesením okresného súdu z 8. marca 2018 v súvislosti s iným obvinením, pre ktoré bol rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 3 Tk 3/2018 z 9. apríla 2020 podľa § 285 písm. a) Trestného poriadku oslobodený. Na základe tohto rozsudku bol sťažovateľ príkazom Okresného súdu Trnava z 9. apríla 2020 prepustený z väzby.

5. Z dosiaľ uvedeného je podľa názoru sťažovateľa najpodstatnejšie to, že bol vo väzbe od 5. marca 2018 do 9. apríla 2020 (vo veci Okresného súdu Trnava sp. zn. 3 Tk 3/2018) a počas tohto obdobia bol k dispozícii orgánom činným v trestnom konaní aj v ďalšej trestnej veci, v ktorej mu bolo vyšetrovateľom vznesené obvinenie 22. marca 2018 a ktorá prebiehala súčasne s vecou, v ktorej bol sťažovateľ vo väzbe.

6. Napriek uvedenému po prepustení z väzby (nasledujúcim po oslobodzujúcom rozsudku Okresného súdu Trnava) bol uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Tost 16/2020 zo 16. apríla 2019 (správne má byť zrejme 2020, pozn.) znovu vzatý do väzby, a to aj

napriek tomu, že v súbežne prebiehajúcej trestnej veci sa konalo s neakceptovateľnými priet'ahmi.

7. Podľa názoru sťažovateľa pri rozhodovaní o jeho väzbe najvyšší súd porušil jeho právo na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy.

8. Je potrebné poukázať na to, že väzba v trestnej veci vedenej Okresným súdom Trnava pod sp. zn. 3 Tk 3/2018 trvala aj v čase, keď sa súčasne viedlo trestné konanie aj v tejto veci, v ktorej bol teraz najvyšším súdom vzatý do väzby. Išlo pritom o dobu viac než dvoch rokov.

9. Sťažovateľ bol preto k dispozícii orgánom činným v trestnom konaní aj v tejto trestnej veci, v ktorej bol teraz vzatý do väzby. V tejto veci stále prebieha prípravné konanie, hoci ak by orgány činné v trestnom konaní postupovali s osobitnou starostlivosťou a s čo najväčším urýchlením (ako vo väzobnej trestnej veci), nestalo by sa tak.

10. Podľa názoru ústavného súdu vysloveného v náleze sp. zn. III. ÚS 295/05 ak sa vykonáva trestné stíhanie obvineného súčasne v dvoch samostatných trestných konaniach, pričom v jednom z nich je obvinený vo väzbe, potom je jeho osobná sloboda vo svojej podstate obmedzená aj v druhom z nich. Preto sú orgány činné v trestnom konaní povinné postupovať s osobitnou starostlivosťou a urýchlením aj v tomto druhom trestnom konaní, samozrejme, pokiaľ konanie vykonávané vo väzbe takémuto postupu nebráni (II. ÚS 55/98).

11. Pretože väzba je závažným zásahom do ústavou garantovanej osobnej slobody, z ústavného hľadiska je právny režim väzby upravený okrem iného aj zásadou časového obmedzenia na dobu stanovenú zákonom.

12. Vzhľadom na už citované rozhodnutia ústavného súdu a základnú lehotu trvania väzby je potrebné vysporiadať sa predovšetkým s otázkou, prečo nebolo trestné konanie stále skončené, hoci sťažovateľ bol po celý jeho čas k dispozícii orgánom činným v trestnom konaní, keďže bol vo väzbe v inej trestnej veci.

13. „Nevyhnutnosť doby trvania väzby, ktorá sa musí posudzovať v každej veci podľa jej osobitných okolností, nemožno stotožňovať so zákonnými lehotami ustanovenými v § 71 Trestného poriadku, na ktoré možno väzbu v prípravnom konaní a v konaní pred súdom predĺžiť. Základný princíp, že väzba má trvať len nevyhnutnú dobu, vyjadruje kvalitatívne iný limit, než je zákonný limit, do ktorého môže byť väzba maximálne predĺžená. Požiadavka, aby vzhľadom na všetky okolnosti prípadu trvanie väzby neprekročilo nevyhnutnú dobu, vyžaduje preveriť nielen existenciu a relevantnosť dôvodov väzby, ale aj doterajší postup orgánov činných v trestnom konaní. Právo na osobnú slobodu zaručené v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy môže byť totiž porušené aj tým, že orgány činné v trestnom konaní nepostupujú v trestnom konaní v čase, keď je obvinený vo väzbe, s osobitnou starostlivosťou a urýchlením.“ (II. ÚS 55/98)

14. K samotným priet'ahom v konaní sa najvyšší súd vyjadril len odkazom na odôvodnenie sťažnosti podanej prokurátorom, s ktorým sa vraj stotožňuje. Prokurátor sa k priet'ahom vyjadril iba okrajovo. Dôležité je uviesť to, že samotný prokurátor v odôvodnení sťažnosti priznáva priet'ahy v konaní spôsobené nečinnosťou vyšetrovateľa v dôsledku jeho deväťtýždňovej rehabilitácie, ako aj dvojtýždňovej karantény (teda spolu dva mesiace).

15. Je dôležité všimnúť si v odôvodnení sťažnosti, že prokurátor uvádza, čo je ešte potrebné vykonať do skončenia vyšetrovania, pričom ide o výsluchy troch svedkov, ktorí sú a boli k dispozícii vo výkone trestu odňatia slobody, ako aj o zabezpečenie jedného znaleckého posudku. Prokurátor neuviedol, čo bránilo vykonaniu týchto dôkazov, ak to nebol postup v rozpore s povinnosťou konať urýchlene a s osobitnou starostlivosťou.

16. K samotnému znaleckému posudku, na ktorý vyšetrovateľ čaká, treba uviesť, že znalec bol do konania pribratý uznesením vyšetrovateľa z 28. januára 2019, teda priet'ah trvá viac ako jeden rok a štyri mesiace.

17. Prestávky medzi jednotlivými úkonmi trestného konania, ktoré sú vymedzené v uznesení špecializovaného súdu sp. zn. 4 Tp 9/2020 z 10. apríla 2020, sú tiež tak rozsiahle, že ich nemožno ospravedlňovať spôsobom, ktorý zvolil prokurátor v odôvodnení

sťažnosti a ktorý najvyšší súd akceptoval. Z pohľadu súdnej praxe nie je možné takéto konanie považovať za konanie s osobitnou starostlivosťou a s čo najväčším urýchlením.

18. Na základe už uvedeného sa sťažovateľ domnieva, že došlo k porušeniu jeho označených práv podľa ústavy, a požaduje preto, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením č.k. 4 Tost/16/2020 zo dňa 16.4.2019 (správne má byť zrejme 2020, pozn.) porušil ústavné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa článkov 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky.

Uznesenie Najvyššieho súdu SR č.k. 4 Tost/16/2020 zo dňa 16.4.20219 (správne má byť zrejme 2020, pozn.) sa zrušuje a vec sa vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.“

19. Sťažovateľ sa tiež domáha náhrady trov konania v sume 450,24 €.

20. Napokon sťažovateľ požaduje prednostné vybavenie tejto ústavnej sťažnosti, pričom poukazuje na možnosť prípadného postupu ústavného súdu podľa § 13 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v prípade, ak dospeje k právnomu názoru odlišnému od právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí niektorého zo senátov (najmä v rozhodnutiach sp. zn. III. ÚS 295/05, sp. zn. II. ÚS 55/98), teda k právnomu názoru odlišnému od právneho názoru prezentovaného v označených rozhodnutiach.

II.

Skutkový stav veci

21. Z uznesenia špecializovaného súdu sp. zn. 4 Tp 9/2020 z 10. apríla 2020 vyplýva, že ním bol sťažovateľ podľa § 72 ods. 3 Trestného poriadku prepustený zo zadržania na slobodu.

22. Podľa názoru špecializovaného súdu bolo potrebné dôsledne sa zaoberať tou skutočnosťou, že sťažovateľ bol vo väzbe v inej trestnej veci za súčasného vedenia trestného stíhania aj v tejto veci, a to z toho hľadiska, či konajúce orgány postupovali

v posudzovanom prípade s osobitnou starostlivosťou a urýchlením tak, aby osobná sloboda sťažovateľa bola obmedzená len v nevyhnutnom rozsahu a na nevyhnutný čas.

23. V tejto súvislosti bolo nevyhnutné dôsledne sa riadiť ustálenými závermi súdnej praxe vyplývajúcimi jednak z judikatúry ústavného súdu, ale aj Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Ide najmä o rozhodnutia vo veciach sp. zn. II. ÚS 55/98, III. ÚS 295/05 a sp. zn. II. ÚS 3/2017, ako aj Yegorov proti Slovenskej republike, z obsahu ktorých (v stručnosti zhrnuté) vyplýva, že všeobecné súdy sú vo svojej rozhodovacej činnosti primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ktorý výklad a aplikácia musia byť zlučiteľné s ústavou a medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a slobodách. Vo vzťahu k rozhodovaniu o väzbe platí, že nevyhnutnosť doby trvania väzby sa musí posudzovať v každej veci podľa jej osobitných okolností. Vzhľadom na existujúce ústavné záruky osobnej slobody treba mať dôsledne na zreteli, že nevyhnutnosť doby trvania väzby nemožno stotožňovať len so zákonnými ustanoveniami o väzbe, a to z dôvodu, že základný princíp, podľa ktorého väzba má trvať len nevyhnutnú dobu, vyjadruje kvalitatívne iný limit, než je len zákonný limit upravujúci rozhodovanie o väzbe.

24. V posudzovanej veci bolo potrebné sa dôsledne zaoberať tou skutočnosťou, či orgány činné v trestnom konaní počas trvania väzby v inej trestnej veci (na Okresnom súde Trnava) v tejto konkrétnej veci postupovali s osobitnou starostlivosťou a urýchlením (samozrejme, za predpokladu, že konanie vo väzobnej veci im vo vyšetrovaní nebránilo). Je to tak najmä preto, že ustálená súdna prax opakovane akcentuje povinnosť uvedenú skutočnosť dôsledne skúmať, pretože ak sa vykonáva trestné stíhanie obvineného súčasne v dvoch samostatných trestných konaniach (tak ako to bolo v danej veci) a v jednom z nich je obvinený vo väzbe, potom je jeho osobná sloboda vo svojej podstate obmedzená aj v druhom z nich (II. ÚS 55/98, III. ÚS 295/05). Podstatou skúmania je dôsledne sa vysporiadať s ústavným predpokladom trvania väzby len v nevyhnutnom rozsahu a na nevyhnutný čas a najmä zabrániť v rámci súdneho dozoru tomu, aby dochádzalo k tzv. reťazeniu väzieb (konkrétne aby obvinený nebol opakovane účelovo braný do väzby tak, že po skončení väzby v inej trestnej veci sa mu buď nanovo vznesie obvinenie za novú trestnú činnosť, alebo za trestnú činnosť, za ktorú je už dlhšiu dobu stíhaný a bude podaný ďalší návrh na jeho vzatie do väzby).

25. Rozhodovanie v každej veci je vždy podmienené konkrétnymi existujúcimi skutočnosťami a špecializovaný súd je toho názoru, že pre prijatie zodpovedného záveru, či nejde len o účelové konanie v snahe naďalej držať sťažovateľa vo väzbe, je potrebné dôsledne skúmať, či v posudzovanej veci postupovali konajúce orgány prednostne a urýchlene, pretože práve s poukazom na citovanú judikatúru ústavného súdu a ESLP je v prípade, že obvinený je vo väzbe v inej veci, jeho osobná sloboda vo svojej podstate obmedzená aj v druhom konaní.

26. Ďalej špecializovaný súd konštatuje z predloženého vyšetrovacieho spisu dosiaľ zabezpečené a konkrétne označené dôkazy, a to v rokoch 2018, 2019 a 2020.

27. Na základe skutočností zistených zo spisového materiálu dospel špecializovaný súd k záveru, že konajúce orgány nepostupovali s prihliadnutím na väzobné stíhanie sťažovateľa. Pokiaľ by postupovali v súlade s ústavnou požiadavkou, bolo by vzhľadom na rozsah stíhanej trestnej činnosti (7 skutkov) trestné stíhanie možné do súčasnej doby ukončiť. Pri prijatí tohto záveru sa prihliadlo na to, že v roku 2018 sa vykonalo 54 úkonov v podobe výsluchov obvinených a svedkov, v roku 2019 to bolo 36 úkonov a v roku 2020 išlo o 4 úkony, taktiež v podobe výsluchov obvinených a svedkov. Aj s prihliadnutím na zaslané dožiadania (prevažná väčšina z nich sa realizovala ešte pred vznesením obvinenia), ako aj znalecké dokazovanie, konanie vykazuje prietahy, keď napriek pokynu prokurátora z 27. mája 2019 ukladajúcemu povinnosť skončiť vyšetrovanie do 30. septembra 2019 sa tak až do súčasnej doby nestalo, pričom od 1. októbra 2019 až do súčasnej doby sa vykonali len 4 úkony v podobe výsluchov obvineného a svedkov a boli zaslané preklady do maďarského jazyka.

28. Vzhľadom na už uvedené závery o nedostatočnej aktivite konajúcich orgánov v čase trvania väzby sťažovateľa v inej trestnej veci dospel špecializovaný súd k záveru, že táto skutočnosť bráni v ďalšom jeho väzobnom trestnom stíhaní. V súvislosti s ustálenými judikovanými závermi sa pristúpilo ku skúmaniu, či orgány činné v trestnom konaní v posudzovanej veci nepostupovali s osobitnou starostlivosťou a urýchléním z dôvodu, že im v takom postupe bránilo vyšetrovanie v trestnej veci, v ktorej bol sťažovateľ vo väzbe

a dospel k záveru, že z obsahu predloženého spisu žiadne také skutočnosti zistené neboli, a teda konajúcim orgánom prípravného konania nič nebránilo, aby aj v posudzovanej veci postupovali s osobitnou starostlivosťou a urýchlením tak, aby bolo prípravné konanie v primeranej dobe ukončené a následne bol podaný návrh na obžalobu, prípadne vydané iné meritórne rozhodnutie vo veci.

29. Za tohto stavu je špecializovaný súd toho názoru, že vzhľadom na prijatý záver o tom, že orgány prípravného konania nepostupovali v tejto veci s osobitnou starostlivosťou a urýchlením, ďalšia väzba sťažovateľa by mohla vykazovať znaky neprijateľnej svojvôle, a preto návrhu prokurátora na vzatie sťažovateľa do väzby nevyhovelo a prepustil ho zo zadržania na slobodu aj napriek tomu, že zákonné formálno-procesné dôvody na vzatie sťažovateľa do väzby boli dané.

30. Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Tost 16/2020 zo 16. apríla 2020 vyplýva, že ním bolo zrušené uznesenie špecializovaného súdu sp. zn. 4 Tp 9/2020 z 10. apríla 2020 a podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku bol sťažovateľ vzatý do väzby s tým, že táto začala plynúť 16. apríla 2020 o 15.05 h a do lehoty jej trvania sa započítala lehota zadržania od 9. apríla 2020 o 15.35 h do 10. apríla 2020 do 17.25 h.

31. Podľa konštatovania najvyššieho súdu proti uzneseniu špecializovaného súdu podal prokurátor ihneď po jeho vyhlásení sťažnosť, ktorú odôvodnil písomným podaním doručeným najvyššiemu súdu 15. apríla 2020.

32. V písomnom odôvodnení sťažnosti prokurátor *„Uviedol, že prvostupňový súd v odôvodnení poukázal na konkrétne rozhodnutia Ústavného súdu SR týkajúce sa takzvaného reťazenia väzieb a neprimeranú dĺžku vyšetrovania. Podľa názoru prokurátora nemožno mechanicky aplikovať časti odôvodnení z týchto rozhodnutí ústavného súdu, nakoľko ide o diametrálne odlišné trestné veci. Rozhodnutie II. ÚS 55/98 sa týka dvoch skutkov, vedených samostatne a to krádeže a vraždy, kde navyše skutky boli vzájomne previazané svedkami a podobne. V prípade bola v podstate konštatovaná nečinnosť vyšetrovateľa v trvaní 10 mesiacov.*

Rozhodnutie III. ÚS 295/05 sa týka tiež odlišnej situácie, rozhodnutie II. ÚS 3/2017 hlavne vytyka súdu, že nezaujal žiadne stanovisko k námietke, že treba započítať aj väzbu v osobitne vedených trestných stíhaniach. Poukazovať na kauzu [REDAKOVANÉ], ktorý bol celkovo 10 rokov vo väzbe vo viacerých trestných konaniach je nenáležité. Podľa názoru prokurátora, vyšetrowanie prebieha plynule a bez prietáhov vzhľadom na rozsah a zložitost' veci. Ide o skutok činnosti pre zločineckú skupinu, štyri skutky úkladných vrážd a jeden skutok vraždy a krádeže. V ďalšom prokurátor cituje jednotlivé obvinenia [REDAKOVANÉ]. Podľa názoru prokurátora konajúci súd mal prihliadnuť aj na analytickú činnost' vyšetrowateľa, aj na skutočnosť, že boli stíhané aj iné osoby ako [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a súčasťou stíhania boli aj ďalšie dva skutky lúpeže a krádeže, pričom na urýchlenie konania boli vylúčené na samostatné konanie, ale vyšetrowateľka vykonávala úkony aj vo vzťahu k týmto skutkom. Prvostupňový súd nezohľadnil ani tú skutočnosť, že pomerne značnú časť listín prevzala vyšetrowateľka z iných vyšetrowacích spisov, ktoré musela naštudovať. Preto nemožno len tak mechanicky konštatovať, že sú spôsobené prietáhy. Nemožno devalvovať prácu vyšetrowateľa len na povinnosť mechanicky, pravidelne ako pri pásovej výrobe vykonávať procesné úkony a nebrať zreteľ na rozsah úkonov, ktoré treba aj podrobne analyzovať, prihliadnuť aj na plánovanie ďalšieho postupu vo vyšetrowaní, čas potrebný na vyhodnotenie návrhov na vykonanie dokazovania zo strany obvineného a na vybavenie množstva podnetov obvineného.

Prvostupňový súd poukázal všeobecne na pokyn prokurátora na skončenie vyšetrowania do 30. septembra 2019, avšak nezohľadnil tú skutočnosť, že pôvodne sa viedlo vyšetrowanie štyroch úkladných vrážd a činnosti pre zločineckú skupinu samostatne. Vyšetrowanie vraždy poškodeného [REDAKOVANÉ], kde bol [REDAKOVANÉ] obvinený až 16. apríla 2019 sa viedlo v samostatnom konaní. Predmetný pokyn bol daný prokurátorom len v tomto samostatnom konaní. S poukazom na § 18 ods. 1 Trestného poriadku došlo k spojeniu uvedenej veci na spoločné konanie. Vyšetrowanie tohto skutku nie je možné uzavrieť bez znaleckého posudku zo súdneho lekárstva. Od vznesenia posledného obvinenia neuplynul ani rok a aj vyšetrowanie jednoduchších vrážd, ktoré nespáchali členovia zločineckej skupiny, resp. osoby činné pre skupinu aj vo väzobných veciach trvá štandardne dlhšie.

Prvostupňový súd nezohľadnil aktuálnu situáciu ohľadom vyhláseného núdzového stavu. V danom prípade vyšetrovatel'ka bola 14 dní v nútenej karanténe, aj v dôsledku čoho došlo k zrušeniu výsluchu svedka [REDACTED].

Sudca pre prípravné konanie poukázal len na vytrhnutú časť z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky, ale nepostupoval dôsledne, lebo vôbec sa vo svojom rozhodnutí nezaoberal kritériom ako svojim obštrukčným konaním samotný obvinený ovplyvnil dĺžku trestného konania, ako to vždy pri rozhodovaní o prietahoch robí ústavný súd. (Napri. obvinený [REDACTED] súdy i vyšetrovateľa zavádzal v ovládaní slovenského jazyka, opakovane vznášal námietky zaujatosti proti vyšetrovatel'ke, dával na ňu trestné oznámenia, žiadal preskúmať jej postup).

Do skončenia vyšetrovania treba vypočúť svedka [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED]. Aj napriek urgenciám stále nie je vyhotovený znalecký posudok zo súdneho lekárstva vo vzťahu k poškodenému [REDACTED].

Doteraz bol obvinený [REDACTED] v prípravnom konaní vo väzbe 8 mesiacov v inej trestnej veci. Podľa ustanovenia § 76 ods. 7 písm. c) Trestného poriadku celková doba trvania väzby v prípravnom konaní je dvadsaťpäť mesiacov, ak je vedené trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin. Prokurátor poukázal na trvanie väzby obvineného - 8 mesiacov. V súvislosti so vzatím do väzby v inej trestnej veci dáva do pozornosti rozhodnutia najvyššieho súdu (obv. C [REDACTED] a S [REDACTED]).

Prokurátor nesúhlasí s názorom súdu prvého stupňa, že nemožno ovplyvniť svedkov, ktorí sú vo výkone trestu odňatia slobody. Aj týchto možno ovplyvniť prostredníctvom príbuzných, či blízkych osôb, ktorí sú na slobode a udržiujú kontakt s odsúdenými svedkami.

Prokurátor ďalej uvádza, že doposiaľ nie je objasnená ani polovica vrážd, ktoré mala spáchať zločinecká skupina tzv. Sátorovcov a nie sú nájdené všetky kostrové pozostatky tiel zavraždených osôb. Podľa názoru prokurátora pri ponechaní obvineného na slobode by hrozili obštrukcie zo strany obvineného pri vykonávaní hlavného pojednávania. Obvinený začal spolupracovať s políciou až 7 rokov po zániku zločineckej skupiny. Predtým v čase po zavraždení [REDACTED] vypovedal na polícii nepravdivo, napri. v prípade vraždy bratov Reisovcov. Obvinenému v prípade uznania viny hrozí vysoký trest, takže je obava, že by sa mohol vyhýbať nástupu uloženého trestu. Obvinený je vyšetrovaný za päť vrážd na slobode. Uvedené je v príkrom rozpore s prípadmi pouličného

násilia, kde verejnosť očakáva väzobné stíhanie osôb a dokonca sú disciplinárne riešeni prokurátori za nepodanie návrhu na vzatie do väzby. Štát vrátane súdov je tiež povinný sa podieľať na naplňaní čl. 2 Európskeho dohovoru o základných ľudských právach.

V ďalšom prokurátor cituje uvedený čl. 2 Dohovoru, z ktorého okrem iného vyplýva, že štát je povinný nielen zdržať sa úmyselného a nezákonného pozbavenia života, ale tiež uskutočniť primerané kroky za účelom ochrany života osôb podliehajúcich jeho právomoci.

Vzhľadom na uvedené prokurátor navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil napadnuté uznesenie sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica, sp. zn. 4Tp/9/2020 z 10. apríla 2020 podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku a sám vo veci rozhodol tak, že berie obvineného [REDAKOVANÉ] do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a), b), c) Trestného poriadku.“.

33. Podľa názoru najvyššieho súdu najpodstatnejšou námietkou zo strany sťažovateľa a obhajoby a v zásade aj podstatou rozhodnutia špecializovaného súdu o nevzatí sťažovateľa do väzby boli konštatované prietahy v konaní. Sťažovateľ bol v inej veci vo väzbe a 9. apríla 2020 bol prepustený na slobodu potom, čo bol Okresným súdom Trnava vo veci sp. zn. 3 Tk 3/2018 oslobodený spod obžaloby.

34. Aj keď sa ponúka paralela s trestnou vecou [REDAKOVANÉ] (v ktorej ESĽP konštatoval porušenie jeho práv v súvislosti s jeho opakovaným vzatím do väzby), avšak tieto veci nie je možné stotožniť. V prípade [REDAKOVANÉ] bol tento opakovane vzatý do väzby potom, ako bol z inej väzby prepustený, a to na základe jedného z početných obvinení, ktoré boli proti nemu vznesené paralelne alebo jedno po druhom a držaný vo väzbe viac ako 10 rokov, pričom bol vzatý do väzby na maximálne prípustnú lehotu znovu a znovu za obvinenia nasledujúce za sebou, čo nebolo podľa konštatovania ESĽP v žiadnom verejnom záujme.

35. V tejto súvislosti dáva najvyšší súd do pozornosti svoje rozhodnutie sp. zn. 3 Tost 35/2017 a s ním súvisiace rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 2/2018. Ústavný súd poukázal na to, že ani zákon, ani relevantná judikatúra ústavného súdu či ESĽP neustanovuje ako prekážku prípadnej väzby výkon bezprostredne predchádzajúcej väzby alebo výkon trestu odňatia slobody v iných trestných veciach. Rovnako prekážkou vzatia

sťažovateľa do väzby nie je ani skutočnosť, že v minulosti vykonával väzbu vo veci, v ktorej bol spod obžaloby oslobodený. Aj keď nemožno vylúčiť, že predchádzajúce obmedzenie osobnej slobody v inej trestnej veci môže intenzitu obavy odôvodňujúcej väzobné stíhanie ovplyvňovať, pri rozhodovaní o väzbe sú vždy dôležité konkrétne skutkové okolnosti, ktoré je oprávnený hodnotiť predovšetkým všeobecný súd konajúci o návrhu na vzatie do väzby. Toto hodnotenie následne skúma opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je funkčne usposobený na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takého zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní.

36. Najvyšší súd teda dôsledne prihliadal na zásadu primeranosti trvania väzby nielen v jednom, ale viacerých konaniach, a dospel k záveru, že táto zásada porušená nie je. Sťažovateľovi nebolo „účelovo“ vznesené obvinenie v ďalšej veci potom, čo „nevyšla väzba“ v inej veci. Sťažovateľovi bolo vznesené obvinenie aj za iné závažné trestné činy, čo najvyšší súd vyhodnotil tak, že dospel k záveru o existencii dôvodov väzby u sťažovateľa podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku.

37. Čo sa týka námietky sťažovateľa k priet'ahom v konaní, ktoré konštatoval aj špecializovaný súd, najvyšší súd sa stotožňuje so stanoviskom prokurátora k priet'ahom uvedeným v odôvodnení jeho sťažnosti proti uzneseniu špecializovaného súdu a v podrobnostiach na toto vyjadrenie poukazuje. Je evidentné, že priet'ahy boli konštatované len v jednej veci na základe pokynu prokurátora z 27. mája 2019 (vyšetrovanie vraždy poškodeného [REDACTED]), keď prokurátor uložil povinnosť ukončiť vyšetrovanie do 30. septembra 2019. S poukazom na § 18 ods. 1 Trestného poriadku došlo k spojeniu uvedenej veci na spoločné konanie a vyšetrovanie tohto skutku nie je možné uzavrieť bez znaleckého dokazovania, ktoré je v tomto čase komplikované vzhľadom na vyhlásenie núdzového stavu v súvislosti s vírusom COVID – 19.

38. Z ustanovení Trestného poriadku vyplýva, že o všetkých trestných činoch toho istého obvineného sa môže viesť spoločné konanie (§ 18), ak to zrejme nebude brániť ukončeniu veci v primeranej lehote. V prípade trestnej činnosti sťažovateľa to reálne nie je možné, keďže jeho trestná činnosť bola odkrývaná postupne a uvedené veci sú v rôznych

štádiách konania. Tieto veci sú náročné na dokazovanie vzhľadom na rozsiahlosť skutkov, na množstvo obvinených a svedkov, jednotlivé úkony si vyžadujú tlmočenie, prekladanie listín do maďarského jazyka, opakované námietky zaujatosti podávané sťažovateľom na vyšetrovateľa, opakované trestné oznámenia na vyšetrovateľa, opakované žiadosti o preskúmanie postupu vyšetrovateľa atď. Tieto námietky možno považovať za obštrukčné zneužívanie práv sťažovateľa, ktorými prispel k dĺžke vyšetrovania.

III.

Relevantná právna úprava

39. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

40. Podľa čl. 17 ods. 2 prvej vety ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

41. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

42. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,

- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

43. Jadrom podanej ústavnej sťažnosti je námietka, podľa ktorej sťažovateľ bol vo väzbe v inej veci od 5. marca 2018 do 9. apríla 2020 a počas tohto obdobia bol preto k dispozícii orgánom činným v trestnom konaní aj v trestnej veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka. Sťažovateľ z toho vyvodzuje, že pri skúmaní opodstatnenosti jeho nového vzatia do väzby v teraz riešenej trestnej veci (a to potom, čo v skoršej trestnej veci po oslobodení spod obžaloby bol z väzby prepustený) špecializovaný súd dôvodne prihliadal na to, že v teraz vedenej trestnej veci (ktorú vlastne bolo potrebné považovať tiež za vec riešenú počas výkonu väzby) sa nepostupovalo s osobitnou starostlivosťou a urýchlením. Uvedená skutočnosť podľa názoru sťažovateľa vylučovala, aby bol v tejto trestnej veci vzatý do väzby.

44. Ústavnú sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

45. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

46. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať

ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

47. Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ správne poukazuje na judikatúru ESĽP a ústavného súdu, z ktorej vychádzal špecializovaný súd (pozri bod 23 a 24).

48. Podľa slovenského práva v prípade vzatia do väzby musia byť splnené štyri podmienky. Po formálnej stránke musí existovať uznesenie o vznesení obvinenia. Po materiálnej stránke sa vyžaduje existencia dôvodného podozrenia zo spáchania skutku, za ktorý je vznesené obvinenie. Ďalej tento skutok musí vykazovať znaky niektorého trestného činu. Napokon musí existovať niektorý z väzobných dôvodov podľa ustanovenia § 71 ods. 1 Trestného poriadku. V prípade ďalšieho (dlhšieho) trvania väzby musí byť splnených päť podmienok. Po formálnej stránke musí existovať uznesenie o vznesení obvinenia. Po materiálnej stránke sa vyžaduje existencia dôvodného podozrenia zo spáchania skutku, za ktorý je vznesené obvinenie. Ďalej tento skutok musí vykazovať znaky niektorého trestného činu. Tiež musí existovať niektorý z väzobných dôvodov podľa ustanovenia § 71 ods. 1 Trestného poriadku. Napokon (navyše), vo veci samej sa musí postupovať s osobitnou starostlivosťou a urýchlením. Totiž skutočnosť, že tu boli dôvody väzby po celú dobu jej trvania, sama osebe v prípade ďalšieho (dlhšieho) trvania väzby nestačí pre záver, že obvinený bol súdený v primeranej lehote, ak väzba trvala neprimerane dlho. Primeranosť lehoty sa tu posudzuje podľa rovnakých kritérií ako primeranosť lehoty konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. čl. 48 ods. 2 ústavy, t. j. podľa povahy veci, správania strán a správania orgánov štátu. Primeranosť lehoty sa pritom posudzuje

prísnejšie ako v prípade čl. 6 dohovoru (čl. 48 ods. 2 ústavy) a vyžaduje sa, aby orgány činné v trestnom konaní, ako aj všeobecné súdy postupovali vo väzobných veciach vo veci samej s osobitnou starostlivosťou a urýchlením (II. ÚS 301/2020, Tomasi proti Francúzsku, Abdoella proti Holandsku).

49. Osobitosťou teraz skúmanej veci je, že sa síce rozhodovalo o vzatí sťažovateľa do väzby (čo by v zásade znamenalo, že sa má skúmať dôvodnosť väzby v jej počiatočnom štádiu), ale v skutočnosti došlo k vzatiu do väzby za situácie, keď sa vykonávalo trestné stíhanie sťažovateľa súčasne v dvoch samostatných trestných konaniach, pričom v jednom z nich bol sťažovateľ vo väzbe už predtým, ako bol vzatý do väzby v teraz skúmanej veci. V tejto špecifickej situácii, hoci predmetom konania bolo rozhodovanie o vzatí sťažovateľa do väzby, napriek tomu bolo na mieste skúmať nielen prvé štyri podmienky pre vzatie do väzby, ale aj piatu podmienku (či sa vo veci samej konalo s osobitnou starostlivosťou a urýchlením), teda opodstatnenosť väzby skúmať tak, ako keby išlo o už dlhšie trvajúcu väzbu.

50. Vzhľadom na dosiaľ uvedené sa ústavný súd sústredil na skúmanie otázky, či vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy sú akceptovateľné závery najvyššieho súdu, ktorý (na rozdiel od špecializovaného súdu) dospel k stanovisku, podľa ktorého sa vo veci samej neporušila zásada o povinnosti orgánov činných v trestnom konaní postupovať vo veci samej s osobitnou starostlivosťou a urýchlením.

51. Treba konštatovať, že argumentácia najvyššieho súdu je v tomto smere zhrnutá v bode 37 a 38.

52. Z pohľadu ústavného súdu sa ako osobitne významný javí argument najvyššieho súdu poukazujúci na opakované námietky zaujatosti podávané sťažovateľom na vyšetrovateľa, opakované trestné oznámenia na vyšetrovateľa, resp. opakované žiadosti o preskúmanie postupu vyšetrovateľa s tým, že tieto námietky považuje najvyšší súd za obštrukčné zneužívanie práv sťažovateľa, ktorými prispel k dĺžke vyšetrovania.

53. Podľa názoru ústavného súdu z hľadiska skúmania prietahov v konaní v súvislosti so správaním sťažovateľa samotná skutočnosť, že sťažovateľ využíva svoje

procesné práva, ešte neznamená bez ďalšieho obštrukčné správanie. Za také ho možno považovať až v prípade, ak sa jeho podania ukážu ako nedôvodné (neopodstatnené). V takom prípade čas spotrebovaný na vybavenie podaní obvineného (nech už sú akéhokoľvek charakteru) treba pričítať na ťarchu obvineného. Nejde teda o čas, po ktorý by orgán činný v trestnom konaní konal s pried'ahmi.

54. Treba zdôrazniť, že sťažovateľ nijako nereaguje na záver najvyššieho súdu o svojom obštrukčnom postupe, čo vo svojich dôsledkoch z pohľadu ústavného súdu znamená, že tieto závery nespochybňuje, a ústavný súd z nich preto vychádza ako z nesporných záverov.

55. Ďalej treba zdôrazniť, že sťažovateľ na prevažnú väčšinu ďalších konkrétnych argumentov najvyššieho súdu uvedených v odsekoch 37 a 38 (pried'ahy boli konštatované len v jednej veci na základe pokynu prokurátora z 27. mája 2019 [vo veci vraždy poškodeného ██████████], trestná činnosť bola odkrývaná postupne a vyšetované veci sú v rôznych štádiách konania, rozsiahlosť skutkov, množstvo obvinených a svedkov, jednotlivé úkony vyžadujúce si tlmočenie, resp. prekladanie listín do maďarského jazyka) nijako v podanej ústavnej sťažnosti nereaguje, teda tieto ani nespochybňuje.

56. Sťažovateľ reaguje na niektoré argumenty najvyššieho súdu, ktoré si tento osvojil z odôvodnenia sťažnosti prokurátora. Ide o reakcie sťažovateľa uvedené v bode 14 až 17 (prokurátor sám priznáva pried'ahy spôsobené nečinnosťou vyšetrovateľa v rozsahu deväťtýždňovej rehabilitácie a dvojtýždňovej karantény, čo má spolu znamenať podľa sťažovateľa dva mesiace, potreba vypočuť troch svedkov a zabezpečiť jeden znalecký posudok, čo sa všetko dalo už skôr realizovať, pričom na znalecký posudok sa čaká od 28. januára 2019, prestávky medzi jednotlivými úkonmi sú tak rozsiahle, že ich nemožno ospravedlňovať spôsobom zvoleným prokurátorom a akceptovaným najvyšším súdom).

57. V uvedených súvislostiach ústavný súd uvádza, že sťažovateľom namietané závery najvyššieho súdu sa nejavia ako arbitrárne či zjavne neodôvodnené a z ústavnoprávneho hľadiska ich možno akceptovať.

58. Možno uzavrieť, že vzhľadom na všetky uvedené konkrétne zistenia sťažovateľ, ktorý svojím obštrukčným správaním zaviniť priet'ahy v konaní vo veci samej, nemôže s úspechom tvrdiť, že sa vo veci samej nepostupovalo s osobitnou starostlivosťou a urýchlením z viny orgánov činných v trestnom konaní.

59. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. augusta 2020

Ľuboš Szigeti
predseda senátu